

Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych

Na co mogą być wydatkowane środki pochodzące z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml?

Zgodnie z art. 9³ ust. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (dalej „ustawa”) „Gmina przeznacza środki, o których mowa w ust. 3 pkt 1, na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu”. Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Zdrowia wyrażonym w piśmie z dnia 16 października 2020 r., w którym to wskazano, że „...zdecydowana większość działań z zakresu lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu, będzie znajdowała odzwierciedlenie w gminnych programach rozwiązywania problemów alkoholowych (GPRPA). Jednakże w przypadku przeznaczania środków z ww. opłaty ustawodawca nie zastrzegł, że mogą one być wydatkowane wyłącznie na cele określone w GPRPA”, uznać należy, że **w pierwszej kolejności** opłaty pochodzące z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml powinny być przeznaczane na zadania, o których mowa w art. 4¹ ust. 1 ustawy. Dotyczy to zwłaszcza tych sytuacji, w których samorząd gminny uzyskuje dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w wysokości niewystraczającej na realizację wszystkich zadań wskazanych w ustawie oraz w Narodowym Programie Zdrowia. Powyższa interpretacja będzie także w pełni odzwierciedlała celowościowy charakter wprowadzonych zmian, tj. powiązanie wydatków na zadania służące przeciwdziałaniu negatywnym skutkom spożywania alkoholu. Jednocześnie, zauważyć należy, że szereg zadań realizowanych już obecnie w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych takich jak prowadzenie świetlic, czy programów profilaktycznych wpisuje się politykę międzyresortową obejmując swoją właściwością obszar zdrowia, polityki społecznej i edukacji.

W **dalszej kolejności, opłaty** mogą być przeznaczane na zadania nie ujęte do tej pory w gminnych programach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Z tym, że zadania te **muszą mieć związek z przeciwdziałaniem negatywnym skutkom spożywania alkoholu. Związek ten każdorazowo będą musiały wykazać gminy, które zdecydują się na finansowanie zadań nieujętych w gminnych programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.** Wydaje się, że taki związek mógłby zostać wykazany np. przy finansowaniu izby wytrzeźwień, pomocy dla osób w kryzysie bezdomności uzależnionych od alkoholu (np. finansowanie noclegowni). Dodatkowo w opinii PARPA, przy ocenie zasadności finansowania zadań z ww. opłat, powinien być brany pod uwagę również dodatkowy element tj.: czy powyższe zadanie nie jest zadaniem własnym innego podmiotu i nie jest finansowane przez inne podmioty np. przez NFZ albo Policję. W opinii PARPA wspomniane opłaty nie powinny być wydatkowane na zadania statutowe innych jednostek np. nie powinny być przeznaczone na pomoc materialną, nawet jeśli ubóstwu towarzyszy problem alkoholowy, ponieważ jest to zadanie pomocy społecznej i tylko ona ma prawne instrumenty do weryfikacji finansowej sytuacji danej osoby pod kątem świadczenia socjalnego. Podobnie nie należy z tych środków doposażać Policji np. poprzez zakup benzyny do samochodów, ponieważ Policja realizuje swoje odrębne ustawowo zadania. Dodatkowo przy wydatkowaniu środków z opłaty powinno brać się pod uwagę ich efektywność i skuteczność, tak jak przy pozostałych zadaniach finansowanych ze środków publicznych.

Podjmując zatem decyzję o finansowaniu zadań na podstawie art. 9³ ust. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, należy mieć na uwadze ustawowy cel wydatkowania przez samorząd powyższych środków, tj. przeciwdziałanie negatywnym skutkom spożywania alkoholu.

Ze względu na brak rozstrzygnięć organów kontrolnych, w tym w szczególności regionalnych izb obrachunkowych (odpowiedzialnych za badanie zgodności z prawem wydatków gminy), w przedmiocie wydatkowania powyższych środków, nie jest możliwe dokonanie przez PARPA precyzyjnej oceny co do legalności finansowania konkretnych działań ani przedstawienie katalogu zadań, które mogłyby (lub nie mogły) zostać sfinansowane z powyższych środków. To podmiot finansujący będzie zobowiązany, w przypadku kontroli, wykazać związek między danym wydatkiem a ustawowym celem. Z tego względu gmina musi być przygotowana szczegółowo uzasadnić każdy wydatek przeznaczony na realizację celu wynikającego z art. 9³ ust. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

PARPA

PAŃSTWOWA AGENCJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
Aleje Jerozolimskie 155, 02-326 Warszawa | tel. 22 250 63 25 | fax 22 250 63 60
e-mail: parpa@parpa.pl
www.parpa.pl